12/09/2022

Археолози откриха уникална църква в античния град Залдапа край Добрич

С изненадващи разкрития приключиха археологическите разкопки на античния град Залдапа край Добрич. Проучваната четирилистна църква е била цялата в стъкло и арки, което е в разрез каноничната архитектура. Кой и защо си е позволил такъв разточителен строеж във времена, в които се строят крепости

Залдапа като че ли не можеше да изненада повече с великолепието и лукса на църквите си. Но археологическите проучвания сега вдигнаха за пореден път летвата с невероятния замах и лукс в смутния 6 век. Залдапа отново остави учените пред голяма въпросителна – защо са строили толкова величествена четирилистна църква извън времето и мястото си.

Това е 6-тата църква на античния град и от първата копка археолозите разбрали, че ще се изправят пред нещо коренно различно.

„Централният вход е от запад към притвора. Тук е била закотвена касата на вратата, с необикновено широк вход, бих казал направо триумфален вход“, обяснява проф. Георги Атанасов – ръководител на археологическите проучвания.

Църквата е строена в началото на 6-ти век – време белязано от великото

преселение на народите и стотиците нашествия по нашите земи. Издигната е от пепелта, между две унищожителни атаки. Навсякъде строят крепости, а тук се издига стъклен храм.

„Такова голямо количество стъкло, ние не сме попадали – вече имаме хиляди фрагменти. Значи църквата е горяла много силно. Стъклото е силно оксидирано. Трябва да е била окъпана в светлина, множество арки са й придавали усещане за ефирност“, казва още проф. Георги Атанасов.

Предполага се, че поради голямото наличие на тухли, е имало много арки, добавя Доц. Албена Миланова.

Подобно изящество и ефирност би било странно да е покрито с покрив. И археолозите имат вече доста основания да са по-сигурни – църквата е била куполна. И само срутването на подобна тежка и голяма конструкция би обяснило какво прави част от амвона на метри от центъра разхвърчало се при рухването на купола.

Амвонът в центъра на четирилистната църква също впечатлява с размерите и великолепието си.

„Амвонът е огромен за мащабите и размерите на църквата. Той заема близо една трета от вътрешното храмово пространство. Открили се от него почти всички детайли. Мраморът е от Константинопол, поръчан, доставен с цялото оборудване. Имало е претенция за голяма пищност и луксозност, обясни доц. Албена Миланова.

Подът е бил покрит с красиви мозайки – също знак за престиж и богатство. Но въпреки пищността на храма, пространството, в което може да влязат хора, е твърде малко. Което кара археолозите да допуснат още една вероятност

„Обсъждаме една друга възможност. Горе да е имало балкони. Жените, според практиката, най-често се настаняват горе, на балконите“, уточни проф. Атанасов.

След като събират фактите, учените се изправят пред нови въпроси. Тетраконхални църкви обикновено се издигат над гробовете на светци – по-ранна традиция. Тук обаче няма подобни сведения.

При толкова много изключения, остава въпросът – кой е построил тази ефирна и стъклена църква? Извън времето и традициите, кого трябва да

впечатли? За да се доближат до отговора, археолозите се обръщат към времето и познатата история на 6-ти век.

„Ами това е времето на император Анастасий I. Времето е много интересно, защото е много размирно. Тук тече бунта на Виталиан, той владее тази провинция. Виталиан, син на Париокъл, командващ римската армия Балканите се обявява за император. Обявява война на императора прикрит монофизит или вярва, че Христос няма човешка, а само божествена природа. Скитските монаси, от Залдапа и скалните манастири наоколо, които реагират остро на тази тенденция и търсят подкрепата на Рим, най-вероятно са повлияли на Виталиан“, разказа проф. Атанасов.

Виталиан успява да завладее почти целия Балкански полуостров, стига до Константинопол, армията го обявява за император. И със сигурност е разполагал с много ресурси, за да построи грандиозните храмове на Залдапа. Те имат и друга мисия – след опустошителното нападение на хуните на Атила, хората са се разбягали.

Криптата на епископската базилика със сигурност е съхранявала целите мощи на трима светци. Те пък са пренесени от по-голямата крипта на по-ранната базилика, унищожена при хунското нашествие.

„Това място… намираме се в осветено, дълбоко осветено място. Точно тук в този ъгъл намерихме три мощи, запазили са сакралността на пространството и един сребърен медалион с хризма“, каза проф. Георги Атанасов.

dobrotoliubie.com